

MINERVA

Țiară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe ½ an 2 fl., pe ¼ 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

Pământul și revoluțiunile sale.

Prelucrare liberă după autorul german de Drd. L. R.

— Fine. —

Resturile erau așa de grele, încât 8 oameni numai cu o mare greutate le-au putut aduce pe sani. Pelea era cam uscată și acoperită cu păr negru și cu lână roșietică. Urechile și coda aveau moțuri lungi de păr. Colții de atac erau de 9 picioare lungi, capul singur cumpănea fără de dinți 40 de fonți. În ochii stinși se putea bine deosebi pupila.

Dacă socotim, câtă mâncare le trebuia pe di acestor colose erbivore, — cam de 3 ori mai multe ierburi, paie și frunze ca unui elefant de astăzi — și dacă asemănăm această trebuință cu lipsa de vegetale a pământului Siberian, urmază în mod învederat, că acolo odinioară a fost o vegetațiune grasă și că pre neasceptate o căldură dela aequator s'a schimbat cu frigul polar de azi, ceea-ce se dovedește și prin împrejurarea, că aceste animale la aflarea lor încă nu au fost începute de putregiune. O altă specie de elefant numai puțin mic din timpurile cele mai vechi se află cu deosebire în America nordică pre lângă riul Ohio, din care causă se numesc animale de Ohio ori Mastodonți. S'au aflat mai multe schelete complete de greutate de 1000 de fonți. Un singur dinte cumpănesce 10—12 fonți și fiindcă acest animal, după Buffon, a trebuit se aibă 16 măsele, așa ne putem face o întipuire despre mărimea și greutatea capului său. Indianii cunosc acest animal gigantic nu numai după oșele și dinții săi, ci și din tradițiunea străbunilor lor și dicu: „Spiritul cel mare (D-đeu) a fost odată de totu mánios și din aceea causă prin trásnete puternice a nimicit aceste animale și pe ómenii, cari pre atunci aveau o mărime proporțională cu mărimea animalelor“.

Dr. A. Bertrand dice: „o împrejurare foarte însemnată este aflarea de scoice de mare, cari se află lipite séu mai multu incrustate de oșele mamușilor și ale animalelor dela Ochio“. Aceste oșe trebuie așadar să fi fost lipite de carne deja când marea s'a revărsat preste țera, în care se aflau. Asemenea a fost de o mărime extraordinară animalul străvechiu Magatherion, care se pare a fi înrudit cu tapirul nostru. Noi însă nu ne putem lăsa în detail, ci dicem numai în scurtu, că numărul animalelor nimice prin revoluțiunile pământului a fost foarte mare. R. Wagner a clasificat animalele străvechi în modul următoriu: 120 specii animale mamifere, la cari Cuvier a mai adaus 70 specii de paseri, 25 de amfibii, între cari Saurii adevă Șopârlele așa d. e. Ichtiosaurus, Plisiosaurus, cari în mărime au întrecut cu multu pre crocodilul nostru, 445 specii de vertebrate, 100 specii de raci, 150 specii de insecte, 350 specii de animale radiate și anelide, 500 specii de zoofite și după Agassiz preste 600 specii de pesci. A. Brogniart numără 550 specii de plânté fossile.

De o mare însemnatate în această privință sunt și speluncile tuturor țărilor, pentru că în densesle se află adese-ori resturi fossile de ale animalelor celor mai deosebite din timpurile preistorice. De aceea geologii și-au îndreptat privirea asupra acestora. Astfelu s'a aflat de mai multu ani la Kirkdabe, nu departe de Jork în Anglia, o speluncă cu stalactiți, carea avea o lungime de 245 picioare și în densa s'au aflat oșele și dinții alor 23 specii de animale, cari au aparținut timpului preistoric. Aceste resturi au fost de hienă, tigri, urși, lupi, vulpi;

mai departe elefanți, ipopotani, șoreci, rațe etc. Se nasce întrebarea acuma, că cum au venit animale atât de diferite în unu locu așa de strâmtu și cum așa de multe? deórece animalele, ale căroru óse s'au aflatu aici, nu aveau locu în speluncă trăindü, căci s'au aflatu numai dinți de hiene dela 2—300. Acéstă enigmă o deslégă Bukland. Hienele în decursu de ani, ba de sute de ani, au adusü animalele mai mici numite mai susü ca pradă în aceste caverne și mâncându-le au rëmasü aci numai ósele lorü. In frânturile cele mai mari de óse se vede încă bine urma de formă rotundă a dintelui de hienă. De aici se esplică numërulü celü mare a dințilorü și óselorü din cavernă. Astfeliü s'au aflatu la Nizza éráși resturi fossile de lei, de panthere, la Adelsberg în Krain schelete de unü felü de urși de speluncă și în alte locuri multe alte resturi de animale diferite. S'a aflatu însë amestecate și óse de acele animale, cari nu și-au servitü de pradă unele altora. Astfeliü s'a aflatu d. e. în valea Arno resturi fossile de bouri cu reste de elefanți și în timpurile mai nóue în America prelângă Mastodont și ósele unui calü, care împrejurare este cu atâtü mai bătătoare la ochi. —

In urmarea acestora rezultate între scrutătorii naturei se născü întrebarea de mare însemnătate: că óre aflatu-s'au și ómeni înainte de acéstă schimbare (diluviu)? Deci s'au pusü pe cercetare prin spelunci după óse fossile de ómeni, presupunëndü cu totü dreptulü, că hienele și

alte animale răpitóre, precum acum așa și mai înainte au trebuitü së atace si se mânce și ómeni.

Dr. A. Bertrand susține, că până acum încă nu s'a aflatü vre-o urmă sigură despre omulü preistoricü. Credința despre esistența omului înainte de diluviu însë a fostü fôrte sguduită, când renumitulü Cuvier analisândü anatomice pre presupusulü „omü“, adusü ca martorü alü diluviului, pre care îl affase Schluzer între nisce straturi de pământü, a doveditü că acestü antediluviu nu a nimicitü altceva decâtü o sălămândră gigantică. Cu tóte acestea credința a începutü éráși a së întări. Așa d. e. së dice că în speluncile despărțemëntului francesü Aude și Gard și în cavernele de stânci sudamericane, pre cari le-a cercetatü Laing cu resturile de hiene, urși și alte specii de animale s'arü fi aflatü și óse de omü. S'a mai observatü pre insula din India vestică, Anegada, în năsipulü întăritü urme de piciorü de omü și de paseri și în statele unite ale Americii nordice s'a aflatü nu de multü lângă unü Mastodontü fossile, arme măiestrite și cărbuni, cu cari póte că acelü animalü a fostü omoritü și arsü; însë este fôrte mare numërulü acelora, cari tragü la îndoială, că genulü omenescü ar ajunge până în timpurile preistorice, din cari suntü resturile diferitelorü animale și plânte nimicite în cele mai diferite moduri. Cercetările și descoperirile mai nóue vorü răspândi însë lumină și asupra acestui punctü însëmnatü.

Linisce.

*Și dacă totuși am mominte,
Când mi doresc pre veci së pieitü,
Së nu gândiți că-mi vine'n minte
Vre-unü dorü de ochi de femei.*

*Së nu gândiți, că mie-mi place
Și-mi face bine alü vietü traitü, —
O, nu, ci dacă totulü tace
Și-î linișcitü, atunci am raiü.*

*De-aceea fugü de-a lumii larmă —
Și-arare-orü më poți aflä
Pintre pitici, ce mintea-și sfarmä,
Pentr'unü omorü, pentru-o para.*

*Ci eu trăiescü într'altä lume,
Deschisä 'n câmpuri și pe plaiü
Și'n florü cu ochi de vecinici glume,
Mi-î pururea iubitulü raiü.*

*Desfată-më pre mine câmpulü,
Pădurea cu iubitulü crinü,
Și-mi face mare bine timpulü,
Când e curatü și e seninü.*

*Prin munți și codrii cu isvóre,
In mândrulü frëmëtü de frunđisü,
Linisce sfântä me'mpresörä, —
Nu vedü priviri pe de-a furișü.*

*Căci munți și codrii și florü glote,
Deși cunoscü a mea durere,
O tacü și-ascundü în sinü cu tóte
Și nu-mi conturbă-a mea plăcere.*

*Dar ómenii își toți fățarnici,
Și-sü toți ne-ndurători și rei,
Nu credü necasurile-amarnici, —
Și eu, câtü potü, și fugü de ei!*

Petria dela Clujü.

Unu copilū de conte.

Romanu de Antonu Langer
tradusū din limba germānă de Dănilă Sânjoanū.

Toemai în acela momentu auđi elu sub sine în Sena sunetulū linu și precautū alu unei bătai de vĕsle și uitându-se iute spre balustradă observă o luntriță condusă de doi bărbați, carea vĕsla cu iuțimea săgetei cătră podulū St. Michael.

— Diable! — esclamă străinulū, — forțe m'ăși înșelă decă ași crede, că aceștia nu arū fi nesce noyeurs. Trebuie se grăbescū, altcum ilū apucă și apoi mergū prea târđiu.

Și străinulū alergă în ajutoriulū copilului de conte cu o iuțelă, care abia amū fi putut' o concredere bătrâneței sale. Totu cu aceea iuțelă vomū esplică și noi lectorilorū nostri cuvĕntulū noyeur.

Vorū fi cam 20 de ani, decând se înmulțise în Paris numĕrulū cadavrelorū de înecați aședate în așa numitulū Morgue*) parisianū în unū modu caracteristicu și înfricoșatu. Nu se putea crede, că toți aceștia s'au înecatū ei înși-și, căci forțe mulți, cari erau reclamați din morgue decătră familiile lorū, trăiseră în referințele cele mai fericite. Chiar așa de puținū se puteau consideră toți de nenorociți căci țermurii Senei erau așa de bine regulați, încātu nu putea nimeni cădē așa ușorū în apa cea turbure. Cu deosebire bătorū la ochi era acea, că înecați nu aveau la ei nici bani nici prețičse, dar nici pela corpū nu purtau nici o urmă de vătămare, decātu celū multū nisce umflături la capū. Poliția se puse în mișcare. Se presupunea, că la țermure se află ore-care speluncă, unde disparū cei înecați. Cercetările cele mai zelose însă nu duseră la nici unū rezultatū până-ce în fine unū croitorū deslegă enigma. Acesta, unū omū micū și slăbănogū, merse pela mieđulū nopții la prefectură și spuse, că pe podulū de lanțū l'a întreatū unū bărbatū la câte ore este și escusându-se că nu are orologiū, necunoscutulū sări asupra lui și ilū împinsă de pe podū în apă. După ce elū, în urma spaimiei de împinsetură și de scaldă cea rece, ajunsse cu greu pe suprafața apei și mai putū respiră aerū, vĕđū venindū spre elū o luntre, pre care o consideră de una dintre luntrile cele multe de scăpare aședate prelângă țermurii Senei, dar s'a înșelatū, căci vĕslariulū îndatā ce se apropiā ilū lovi cu lopata în capū și după prima lovitură greșită urmarā mai multe. Elū însă a scăpatū pentru-că ca inotătorū escelentū s'a cufundatū numai decātu și după aceea s'a abătutū la o parte. Vĕslaşulū,

carele era beatū, se înfurā și duplicându-și loviturile se cumpeni așa de tare preste gardinā, încātu însu-și căđū în apă și în timpulū de care avū elū trebuință pentru a ajunge erā în luntre, croitorulū, căruia frica de mörte îi împrumutā puteri de gigante, ajunsse de-a notulū țermurulū dreptū alu Senei și astfelū scăpându momentanū a și făcutū arĕtare.

Acestū lucru făcū mare sgomotū. Se luară măsurile cele mai energice contra acelorū scelerați. Tôte podurile fură ocupate cu posturi, și unii dintre acei asasinii fură omoriți.

Însē după câteva sĕptĕmāni încetā totū sgomotulū. Posturile vigilătore fură limitate erāși la numĕrulū comunū, și uitarā pre acei asasinii cu totulū. După câțiva ani însă obvenirā din nou atari casuri, cari cereau erāși luarea de mĕsuri severe, dar siguritatea ținea atātu până se practisau mĕsurile.

Și acum îndĕrĕtū la narațiunea nōstră.

Procopū mergĕndū preste podū fuma o sugară. Elū vĕđū cum bărbatulū de pe podū aprinse unū chibritū, probabilū pentru a-și aprinde și elū o sugară, dar acela se stinse iute.

— Aceste chibrite afurisite, — auđi elū pe necunoscutulū injurându, — nu suntū bune de nimica. Nu-ți poți aprinde nici o sugară. Ah! d-nulū meu! — sē adresā cătră Procopū, carele chiar sosi acolo, — sugara d-tale arde, te-ăși rugā frumosū pentru puținū focū.

Străinulū prospicia atātu de galantū și rugarea lui pentru focū era așa de naturală, încātu Procopū nu stete unū momentū pe gādurii.

Dar fiind-că se aflau chiar la mijloculū podului unde putea suffā vĕntulū mai bine din ambe părțile, voi Procopū a merge câțiva pași mai departe.

— Îmi permitiți? — dișe străinulū punându-i-se în cale.

— Da, cu plăcere, — rĕspunse calfa — numai cātu eu gāndescū, că ar fi bine sē mergemū puținū mai departe din calea vĕntului. —

— O, nu te osteni, nu voescū a te molestā; se pōte și aici chiar așa de bine.

— Cum voiesei.

— Procopū plecā înainte capulū cu sugarea aprinsă, străinulū făcū asemenea și-și ținū sugara lângă alui Procopū, trase din tôte puterile și dișe în fine:

— Nu vrē sē ardă, sĕn e prea multă cenușă în sugarea d-tale.

— Eu credū că e cea din urmă, — rĕspunse

*) Morgue. O casă lângă Sena, unde se ducū toți sinucișii și nenorociții, spre a fi priviți și recunoscuți de rudeni.

Procopu și-si ridică mâna dreaptă spre a scutura cenușa cu degetul arătătoru.

Acestu momentu se părea că l'a acceptatu necunoscutulu. Elu apucă iute brațul lui Procopu, carele devenise fără putere prin această încovoare, îl apăsă spre pieptu și prinse cu mâna dreaptă pre Procopu de gât și îl împinse cu o iuțelă ne mai pomenită cătră balustrada podului.

Procopu era unu bărbatu puternicu, însă brațulu seu dreptu era ca slutitu, pieptulu îi era lipsitu de respirare și cu brațulu stângu, care era liberu, nu se putea opune puterii și dibăciei înfricoșatului contrarū. — Piciorle sale se împiedecară de balustradă. În acestu momentu simți o lovitură din direcțiunea opusă. Această lovitură fu atâtu de puternică, încatu Procopu dimpreună cu contrarulū seu se resturnară pre podu, în care timpu o voce puternică strigă:

— Au voleur! Încôce amicilorū, aici se comite asasinare!

Contrarulū lui Procopu, carele trebui să-si libereze prada, ca să se pôtă mântui pre sine sări, repede și o tuli la fugă cătră țermurele stângu.

În acestu timpu de sub podu se auđiau vslările repedi ale unei luntri, carea grăbea cu totă posibilitatea a se depărtă de acolo.

Procopu asemenc se sculă și vedu că contrariulū seu a fugitu și că e mântuitu.

Mântuitorulū lui sta înainte-i, — era străinu'ū.

— Domnulū meu, — disc Procopu respirându greu și diregându-si vestmintele aduse în disordine prin luptă, — cum să-ți mulțamescu pentru ajutorulū d-tale?

— Prin delaturarea prejudiciului d-tale despre persóna mea, — repunse străinulū, — privesce-mé odată bine câtă se pôte la această flacără de gazū, și vei observă, că suntū totu acela, pe carele înainte cu dece minute în Rue-Buffon l'ai apostrofatū aspru.

— Se pôte, — bolborisi Procopu perplesu, — eu sum, eu am —

— D-ta te-ai înșelatū, nimicū mai multū, — continuă străinulū blându, alăturându-se lângă Procopu și mergendu spre țermurile stângu, — dar îți ertă. Ca însă mai departe să nu vii în tentațiunea de a me ține de unu berbantu séu jefuitorū, de aceea îți voi spune numai decâtu numele meu, — mă numescū Stavinsky și sum căpitanū pensionatū din armata francesă.

La exprimarea acestui nume, Procopu fără voia lui tresări. I-se împărū, că a mai auđitu undeva acestu nume, apoi răspunse cu mare curtuasie:

— Scusa-ți-me de necomplensanța mea de mai nainte, d-le căpitanū, și-mi permiteți a vă exprima încă odată căldurōsa și sincera mea mulțamită pentru mira-

culōsa iuțelă, cu care mi-ai grăbitū intru ajutoriū în strimtorarea mea. Dar cum ați fostū chiar în momentulū decisivū aici?

— Fôrte ușorū, — răspunse căpitanulū. — Cu puținū mai înainte mi-ai fostū declaratū, că nu-ți place să-ți mergă cineva din dăreptu și am recunoscutū și eu că aveai dreptate. Dar am recunoscutū și aceea, că starea, în care te găsi ai, te pôte ușorū încureă în o cêrtă și această împrejurare din urmă m'a făcutū să te urmezū.

— Am sêrbatū sosirea unni bravū camaradū, — se escusă Procopu rușinatū și perplesu, și astfel s'a pututū ușorū întemplă, că —

— Că ai beutū unū pocalū preste sete, — rise căpitanulū, — nu cumva voiesei a te escusă pentru aceea. Ventre gris! o amcêlă e mai bună decâtu frigurile, aceea trebuescu eu să o sciu, ca soldatū bătrânū și chiar pentru-că sciu judecă din esperință o atare împrejurare, m'am dusū din calea d-tale. Dar fiind-că scopulū călătoriei mele, adecă întorcerea la cuartirulū meu, mă ducea totū pe aceea cale, pe care mergeai d-ta, astfelū vrêndū nevrêndū trebuia să-ți urmezū în depărtare. A fostū unū norocu, că-am observatū scelipitulū unui chibritū pe podū, în carele am presupusū numai decâtū unū signalū. Vslatulū unei luntre pe apă, carea venia spre podulū St. Michael, mă întări în presupunerea mea, deci îmi grăbit pașii și sosiî tocmai la timpū, când prin o lovitură bine nimerită, la care me învêțase amiculū meu, lordulū Primlington, v'am resturnatū pe ambix, prin ce îmi succese ați procura aerū și a te scuti de o scaldă rece, care la totū casulū nu ți-ar fi fostū așa plăcută, ca Bains Chinois cu doi franci de o persónă și 25 centine pentru serviciū.

— Încă odată mulțamita mea, d-le căpitanū.

— O! încetéză odată cu mulțamirea, — odată mântuită și de dece ori a mulțami e în contra tuturorū legilorū etichetice. Mi-ar plăcé eu multū mai bine, dacă mi-ai spune cine ești, ca după-ce d-ta îmi scii numele și starea, să cunoscū și eu numele aceluia, căruia din întemplare i-am venitū într'ajutorū.

— Intr'adevêrū, — scusați-mé, este o necomplensanță, că nu am făcutū această mai de multū și trebui să ve rogū de iertare decă — —

Oho! — strigă căpitanulū, carele părea a ascunde o anumită nelinise internă, — ce potopū de complensanță! Esti de sigurū unū germânū! — am ghicitū?

— Așa de jumătate celū puținū sum unū germânū după educațiune, căci din anulū alū 11-lea alū etății mele am trăitū în Viena.

— Și ești născutū? — întrebă căpitanulū cu o temere spionătore.

— În Boemia, — răspunse Procopu cu cea mai mare linise.

— Putere-ai și unde? — întrebă căpitanul ărași respirându greu.

— În Krasnec, dincolo de Kotzen, comitatul Pardubitz. — sună răspunsul liniștit.

Căpitanul nu vorbea nici un cuvânt, emoțiunea îi opri vorbirea. Dar fiind-că suntem în dreptul vechi al unui romanțieriu, de a explica amicabilului lector și cugetele persoanelor noastre, de aceea întreprindem și noi acesta pentru ușurarea înțelegerii romanului.

— Krasnec, — comitatul Pardubitz, — cugetă căpitanul, — toate se lovesc. Astfel stă și în documentul de căsătorie. Maria Hlaby, născută în Krasnec, comitatul Pardubitz. Oare ea, după nefericita întâmplare nu s'a întors în patria sa? — Dar nu voesc a triumfa prea de timpuriu. Poate că dracul își bate numai joc de mine și apoi totul e încă altcum, de cum îmi cugetă eu.

În timpul acestui monolog intern, avu căpitanul Stavinsky timp de a-și mai recăstiga respirația și a mai întreba pe tinerul, carele pășia tot pe lângă el:

— Și numele d-tale, domnul meu?

— Procopu Hlaby.

— Hlaby! — exclamă căpitanul. — E adevărat! —

— Ce este adevărat? — întrebă Procopu carele deveni surprins de purtarea curiosă a străinului, — pentru-ce vă este bătătoriu la ochi numele meu, d-le căpitan?

— Paciență tinerul meu amic, — duse Stavinsky mai reținându-se și apăsându-și emoțiunea, — mai permite-mi câteva întrebări?

— Cu plăcere. — Întrebați.

— Pe muma d-tale o-a chemat Maria Hlaby?

— Așa este!

— Asemenea născută în Krasnec, comitatul Pardubitz?

— Da, așa este.

— A fostă avută mama d-tale?

— Durere, nu, răspuse Procopu trist, — pruncia o am petrecut în lipsă și miserie, la care a luat parte și mama mea.

— O, acesta e lucrul lui, — murmură polonul printre dinți, — acesta e lucrul lui! Așa dară a lăsat-o se peră de feme! Ha! mie încă nu mi-a făcut mai bine.

— Ce dicit? — întrebă Procopu, carele nu înțelese nici un cuvânt.

— Dica, că e lucru curios, că tatăl d-tale te-a lăsat pre d-ta și pre mama d-tale în o atare miserie. —

— Nu am cunoscut pre tatăl meu, — duse

calfă cu un suspin dureros, el a murit înainte de venirea mea în lume.

— D-deu să-l ierte! — murmură polonul, căruia îi curgeau sudori reci de pe spinare, apoi adause tare:

— Dar starea și caracterul tatălui d-tale totuși le cunosc. Posezi documentele valabile în aceea privință.

— Nimic, absolut nimic nu posed, — răspuse tinerul, — sormană mea mamă observă în această privință cea mai mare tăcere. Nu posed nimic, decât licența de a călători din satul meu natal Krasnec la Viena și atestatul de botez, care mi l'am cerut după aceea.

— Păstrază bine barem pe acela, — duse căpitanul, căci poate să-ți fie de mare folos.

— Cum așa? — întrebă Procopu uimit.

— Nu ai gândit nici odată la aceea, că într-o zi vei pute afla numele și starea tatălui d-tale, și că acela poate să fi fost un bărbat însemnat? Poate că mama d-tale a devenit sacrificiul unei pasiuni nobile — cine știe, ală cui copil ești. —

Procopu tăcu. Acelă cugetă îl descoperise în el deja Laura Persini, însă îi era imposibil a aduce în legătură pe muma-sa — idealul vieții sale — cu cugetul disprețului și ală desonorei, și cuvintele lui sunau aproape ca o amărăciune când răspuse căpitanului:

— Nu știu cum să-mi explic cuvintele d-tale, d-le căpitan, totuși din surprinderea, ce am observat la numirea numelui meu, mi-se pare, că d-ta știi mai mult despre familia mea, decât eu însumi. Decă este așa apoi vă conjur a-mi spune —

— Răbdare, răbdare, — întrerupse căpitanul — aceea nu merge așa iute, precum crezi d-ta. Potă veni în joc interese importante, pre care le-ar pute zădărnici o declarare pripită asupra acestui obiect. Unde locuesc?

— În Rue Michaudière, Nr. 27, în etagiul ală treilea.

— Așa dară ești mai acasă și acum te lasă, fiind-că în această parte populată a cetății cu anevoie s'ar pute face un atentat nou asupra persoanei d-tale. Adio, tinerule, sperezu, că te voi revede cât de curând și-ți voi pute vorbi mai în detaliu despre obiectul, carele ne atinge atât de mult pe ambi. Când ești pe acasă?

— Dumineca de sigur, până la 11 ore a. m.

— Preste săptămână nu?

— Nu, căci atunci lucru în lucrătore.

— Așa, — acum îmi vine în minte, că nicri nu te am întrebat, ce ocupațiune ai?

— Sum mésară și lucru la d-lă Grancourt, Rue Vongirard 77.

— Frumosă! frumosă! Locuința mea o vei afla mai târziu, noapte bună!

În timpul, când tinărul apucă prin strada piramidelor în sus, căpitanul înaintă îngândurat prin Rue Rivoli spre piața Concorde.

— Locuința mea o va afla mai târziu, — murmură el în sine, — adevărat când voi mai ave o locuință așa de galantă, câtă se pot primi în ea ună domnă așa distinsă, ca d-lă Procopă Hlaby, legitimul fiu și erede ală contelui Henry d'Aubusson-Ardaigne. Cine s'ar fi gândit la acésta? Trebuie că fatalitatea îmi aruncă în brață tocmai pe acel bărbat, de care am mai mare trebuință. Eh stimatul meu patron și protector, de prezentă conte d'Aubusson-Ardaigne, tu m'ai tractat cu dispreț, m'ai plătit ca pre ună servitoriu de casă, m'ai lăsat să suferă lipsă, precând tu plutesci în abundența bunătăților, cari le mulțămesci numai mânei mele, care a împușcat în valea cerbului din Praga, pe eredele ce-ți sta în cale. Ce ochi vei face când vei afla, că nu tu ești posesorul legitim ală splendorei tale, ci că aceea se compete după lege altuia, unui calfă sërmană de mäsără, carele pöte că în o lună cu sudore și muncă abia căseigă atăta, câtă pui tu în „Quartier Breda la Landsquenet“ pe o singură carte? Mai întâiu voiesc să învăț a cunoșce mai de apröpe pe tinărul, să-lu esaminez și decă va coröspunde planurilor mele, apoi să-și ocupe ereditatea. Dacă nu, atunci cel puținu contele îmi va plăti scumpă tăcerea. Altmintea mi-ar mai plăcé să fie tinărul așa, cum îmi trebuie mie, căci suntă öre, când împușcatul stă înaintea mea și-și ridică mâna în contra mea amenințându-mă ca și când ar voi să dică, că sângele vërsat strigă rësbunare! Prr! cu câtă devinü mai bërănă, cu atăta mai desü îmi vinü aceste năluciri!

Căpitanul să scutură cu înfiorare, ca și când ar fi fostă stropit cu apă de ghiată, apoi se îmbărbătă, murmură ună blăstămă și păși prin aleele din Champs Elisëcs cătră locuința sa, carea se afla în apropiere de Barriere de l' Etoile.

Intr'aceea eroul nostru, Procopă Hlaby, copilul de conte, se rëstogolia fără a puté dormi în patul din locuința sa din Rue Michandière. Cursul ideilor, la care îl aduse enigmaticele cuvinte ale căpitanului, nu-lă lăsă să-lu cuprindă somnul. I-și sfărma capul să afe din junéța sa vre-o suvenir, carea să o pötă pune în legătură cu espicările polonului. Indesërtă. Sërmana mumă-sa de frică, ca să nu deștepte în pieptul copilului seu dorințe și speranțe nerealizavere, delăturase cu îngrigire totul, ce se referea la nascerea lui Procopă. În fine stându pe cugete fără somn îi

veni în minte, că a primită din mâna mumei sale o epistolă și a adus-o la măestrul Ioană Novotny. Se hotări decă a scrie la Viena și a întrebă, decă mai stă acésta epistolă, seu cel puținu, decă măestrul Novotny nu scie ceva despre originea lui și despre mumă-sa.

Și precum nu vine ună cugetă fericită nici odată singur, astfel deodată esclamă Procopă uimit:

— Ha! acum sciu. Acum sciu și unde am auzit pentru prima-dată numele Stavinsky. A fostă pe redută în Viena, unde am întëlnit pre aceea ce nu o mai potă uită. Căpitanul vorbea atunci cu dama în domino sură, despre care mi-am închipuită mai târziu că ar fi fostă însoțitörea Leoniei. Căpitanul și dama vorbeau despre ună plană contra unui conte. Să fie acelă conte tatăl Leoniei? Ce intrigă! o Dumneșeu meu! În fine încă voi fi și eu trasă în cursă. Mi-se pare că căpitanul e încuretat în multe secrete. — Da, da, nu mă înșelă, — și cu câtă cugetă mai multă cu atătu mai tare sum convinsă, că Stavinsky de pe reduta din Viena și căpitanul, mântuitorul meu, suntă totă una și aceeași persönă.

Astfel stete pe cugete copilul de conte fără a dormi, până-ce aurora dimineții lumina prin feréstră.

CAPITLUL VI.

Hotelul d'Aubusson-Ardaigne.

În Rue Helder, förte apröpe de Boulevard, se afla hotelul pompos ală contelui d'Aubusson-Ardaigne.

Töte acelea conforturi, cari potă representă avere, luesü și abundență, erau unite aici în unu mod, carele putea mulțami nu numai pöfta de plăceri, ci și simțul estetic și da dovédă, că posesorul hotelului era unul dintre acei puțini, cari pricepu nu numai a spesă bani, ci și a gustă pentru banii spesați.

Hotelul era edificat după stilul acelor palate, cari surprind pe visitorul în Veneția la Canale grande. Fie-care sală, fie-care salon era o espușețiune a artei în miniatură, dar acestea localități mai aveau avantagiul, că erau provëdute cu töte acelea comodități, pre cari le respectă parisiianul rafinat de neîncunjurabil necesare, pentru o viéță confortabilă, pre când venețianul, carele respectă mai multă arta trece ușor preste acelea.

Una dintre cele mai seducătöre localități ale hotelului era budoarul ficei din casă, a amabilei Leonia și ne pare rëu, că din lipsa de timp și spațu nu-lu putem descrie în totă detailul, precum ar merită.

Lectorul trecându cu vederea ne va dispensă și de descrierea mai de apröpe a seducătörei personalități a contesei, fiind-că aceea amă făcut-o deja în catolul în care o-amü vëdüt la pörta teatrului dela

pörta Carinhiei ea fea povestei despre rosa albă, lăsându pre sërmanulü Procopü inspiratü și surprinsü indërëptulü ei. —

Numai câtü atuncea era espresiunea feței prea frumösei virgine cu multü mai seninä decâtü în acestü momentü, când fiindü singurä în budoarulü ei i-și ținea fruntea cugetätöre răđimatä pe mäna-i finä și arunca din când în când câte unü șirü pe härtia parfumatä ce stetea înaintea ei și carea trebuia së fie o epistolä la o amicä din Viena, la frumösa baronesä Ida Warnstein, carea fusese educatä în același pensionatü cu dënsa — Fiind-cä romanțieriulü are autorisarea de a privi chiar și preste umeri albi și rotunđi a unei dame în epistola începutä de ea și nu comite nici o indiscrețiune, dacä comunicä cu lectorii sei, ce a cetitü, de aceea vomü usä de acestü dreptü și vomü ceti șirele scrise cu scrisöre frumösä apröpe bärbätëscä. —

Buna mea Ida!

„I-ți seriu rãportulü de sëptämänä indatinatü, „care ț-lä trimitä atâtü de punctuosü, precum făceamü „noi cu temele nöstre scolastice, de astä-datä însë „mai târđiu cu o ñi întrëgä. — Cu o ñi întrëgä! — „Ce spaimä pentru buna mea Ida! De sigurü cugetä „ea, că Chabi. canarulü se va fi înbolnăvitü, séu că „Piaf, cățelulü favoritü, prin gustarea necumpëtätä „a pânei de zăcharü, își va fi atrasü o indigestiune „séu că sërmana Leonie își va fi adusü dela öre-care „Bal champêtre, unü catarü uritü, carele i va fi prefä „cutü nasulü ei grecescü, förte finü, în unü crastavete „apröpe înroșitü și vöcea-i va fi luatü sunetulü unei „trompete sparte! Nimecü din töte acestea, dulcea „mea amicä! — Chabi se aflä bine și cântä „cântarea sa „Partant pour la Syrie“ cu perseveranța „unui jurnalistü, care cochetëzä dupä unü ordü, — „Piaf la piciórele mele cu unü strënutü timpitü întinde „incöce și incölo batista mea și-și dä tötä silința a „rupe coróna de conte cusutä pe aceea. Eu am nu- „tritü pe acestü Piaf și nu înțelegü pentru ce acësta „furie contra marcei nöstre? — Unü puiü de mojica ade- „vëratü e acestü Piaf, fași fi datü cuiva de multü, de nu „ar fi fostü unü donü alü sërmanei nöstre Irene, ca- „rea trebui së se mărite dupä bërtränelü domnü de „Gablanovich, precänd inima-i apartinea tinërului loco- „teninte de cavalerie. Insë d-lü de Gablanovich „era avutü, förte avutü, așa că unü felitü de Vice-monte „Christo. Apoi tatälü Irenei stetea morțișü pelängä „acësta unire nefericitä. Oh. tați! tați!

„Dupä acestü încunjurü lungü am ajunsü în fine „acolo, unde voiam, la tatälü meu. Tu scii, că în „corespondențele nöstre confidențiale amü vorbitü des- „pre tatälü meu, precum și despre alü tëu cu frasa

„stereotypicä: „cher papa së aflä bine“. De astä-datä „insë cher papa începe a jucä o rolä ca tatälü Irenei „față de Gablanovich, numai câtü pe dënsulü nu-lä „mișcă banii, ei cu totulü alte motive, cari — — —

„Aceste pause de cugetare însëmnëzä, că éräși „m'am abätütü dela cursulü ideilorü mele. Acësta „mi-o poți ertä scumpa mea Ida, deöre-ce më cunosci „pre mine și caracterulü meu. Ca së-mi coregü însë „greșëla îți voiü relatä totulü din firü in përu și cu „o abundanță avutä de cuvinte a unui articulü din „monitoriulü oficiosü. Ascultä și te mirä.

„In Dumineca ultimä a fostü jour fixü la ducesa „de Abrantes.

„Cher papa era în astä sérä mai amabilü, ca „de ordinariä. Fui încunjuratä de mai multü domni, „în fine cher papa imi presentä pre unulü cu cuvin- „tele: „Amiculü meu, d-lü de Argenteuil, secretariü „internü alü ministrului de resbelü“.

„Acësta a fostü primulü casü, când cher papa „mi-a recomandatü pe unü amicü alü séu pelängä es- „punerea rangului seu.

„Acëstü lucru imi părü curiosü. Privii pre se- „cretariü mai de apröpe și aflai, că prospicia așa ca „jumëtate lumea de bärbați, dupä-ce au ajunsü etatea „culminantä de 40 de ani. Avea o față de june cu „încrețiturü fine pela cöda ochilorü, talie mijlocie cu „o aplicare spre a se îngroșä, përu și ochi castanii. „Atäta te potü asecurä, că d-lü de Argenteuil avea cu „multü mai multü spiritü, decâtü cea mai mare parte „din juni, ce ne încunjurau în salonü. D-lü de Ar- „genteuil desvoltä multe idei, ceea-ce în ñiua de as- „täđi e förte multä dela unü bärbatü.

„La reîntörcerea nösträ acasä tatälü meu më în- „trebä cum mi-a plăcutü d-lü de Argenteuil, la ce eu „am avutü destulü curajü a-mi spune pe față pärerea. „Cher papa së părea a fi förte voiosü, că secre- „tariulü nu făcuse impresiune nefavorabilä asu- „pra mea și în fine eși cu declarația, că elü „mi-a otäritü pe d-lü de Argenteuil de bärbatü, pre- „supunëndü că eu sum înțelësä cu acëstä otärire, căci „elü imi cunöscë caracterulü meu și e încredințatü, „că prin acësta nu-mi face nici o silä, ceea-ce n'ar „voi-o pentru lumea acësta. Apoi imi mai spuse, că „dupä trei ñile, dupä-ce adecä më voiü fi gânditü bine „și voiü putë dä d-lui de Argenteuil speranța, că acuși „are së fie celü mai fericitü dintre muritorü, më va „întrebä éräși de răspunsü. Da, Ida mea! Insu-și „gânditoriulü meu tatä se folosi de acëstä frasä eșitä „din usü. Din acësta îți poți esplicä, câtü de per- „plesü și strimtoritü era cher papa la acësta desco- „perire. Elü are lipsä de d-lü de Argenteuil. Spre „ce scopü? Aceea încä nu sciu.

„Și așa eu m'am otäritü — a treia ñi së impli-

„nesce astăzi — să fiu dămnă de Argenteuil, Mar-
„chisă de Saint-Détrand, posesora bunurilor Crève-
„court, Martissai etc. Te uiți în sus cu surprindere,
„sărmană Ida, cugeti că mi-am pripiu alegerea, că
„d-lă de Argenteuil e prea bătrănu pentru mine, că
„voi deveni nefericită! — Cine scie! Ascultă-me
„iubită Ida, — și notază-ți, ce-ți spun:

„Prelângă totă preîngrijirea de mamă a educă-
„torei noastre, dămnă d'Armand, de a ne feri de ve-
„ninul romanelor, cum îl numia ea, totuși noi ci-
„teamă în camera noastră pre Sue și Dumas, pe Henry
„de Kock și Foudras și Montepin cu mai mare diligență
„ca cărțile noastre scolastice. Lumea desprețuesce și
„calumniază romanele și dice că ele corumpă junimea.
„Acestu lucru e un neadevăr! Junimea se corupe
„și fără romane, dacă pörtă în sine germele corrup-
„țiunei. Ore suntem noi două corupte? Nu, noi sun-
„tem bune și brave și nobile. Romanele arată
„inimei june pericolele vieții. Ele îndreptă mintea
„cea jună să cunoscă abisurile referințelor năs-
„tre sociale, atunci când fantasia încetază a află
„gustă în cetirea romanelor, și când chiar inima cea
„jună începe a jucă romane.

„Astfelu domni romanițeri ne descriu o iconă
„nu tocmă frumösă, dar la totu casulă fidelă a juni-
„mei parisiane, a acelei jeunese dorée, care crescută
„în denegarea și ignorarea a totă ce e bun, frumos
„și sântă, află plăcere în aventuri neînfrănte, cari
„în timpirea simțurilor, loră seducă muieri și fetițe, nu
„döră din o plăcere sensuală, căci pentru aceea sunt
„nervii loră prea timpiți, — ei numai ca în „clubu“
„se se pötă distinge cu o pradă nouă. — Am vedutu
„acum din apropiere pe acești Arthurs și Henris, și
„aflu, că portretele, cari le-am aflată noi în Sue și
„Montepin, suntă mai multă palide, decâtă viöe. Am
„vedutu din apropiere pre acei juni încărunțiți, cari
„suntă gata în ori-ce momentu a-și apără onörea cu
„o lovitură de pumnalü seu cu o împuscătură de piș-
„tolü, deși se pare, că tema principälă a vieții
„lorü e desonorarea familieloră celor mai oneste
„și cari când suntă în fine distruși moralicesce, fizice
„și bănesce, își cumpără prin căsătoria cu o eredă avută
„posibilitatea, de a-și continuă și mai departe vieța
„lorü rușinosă, în care timpü sărmana soție isolată —
„careă împărtesce pre soțulu seu cu două seu trei
„lorette, gustă înalta fericire, că trebuie să facă pre
„îngrijitörea de morboși alui monsieur.

„Nu, buna mea Ida, voi nu aveți în Viena vös-
„tră cea solidă, onestă nici o idee despre aceea, ce
„se întemplă aici în foculariulă culturei, și de aceea
„pöte că nici nu-ți poți închipui, pentru-ce voiesc
„eu a mă căsători cu d-lă de Argenteuil, unü bărbatü,
„carele ce e dreptü nu posede recerințele unei inimi

„romantice, posede însă pre acelea ale minței practice.
„Domnulă de Argenteuil se pare, că a trecutü preste
„timpurile corupțiunei, elü va deveni unü soțü atentü
„și cu unü atare trebuie să ne mulțămim în ziua de
„astăzi, noi seculü debilü.

„Romanulü vieții mele e jucatü. A fostü förte
„scurtü. — Din fericire m'a înzesträtü mama natură
„cu o dosă bună de voie bună, așa că nu-mi facü
„multü din aceea de a ajunge la capitlulü ultimü.
„Scii dragă, că nu am iubitü nici-odată, trebuie însă se
„considerü de iubire baremü acelu simțemëntü, ce mă
„cuprinde câte-odată durosü și cu dorü, când cu-
„getü îndereptü la tinërlü, cu care mi-am petrecütü
„câteva öre pe reduta din Viena, care am visitat-o
„fără scirea tatălui meu. D-öeu scie, cum vine, că
„une-ori mi-se arată iconă tinërlui, pre carele și-l'am
„descrișü fidelü de câteva ori, atâtü de plină de vi-
„etă, încätü imi vine să credü, că acum-acum se
„va deschide ușa și va intră obiectulü dorinței
„mele. Acela avuse curiösa idee, de a se predă pe
„redută de unü calfă de mäsärü și pe mine a me
„considerä de o teatralistă. Cine putea să fie elü?
„Öre mai are elü rosa cea albă, care i-am aruncat'o?

„Precum vedü, dragă Ida, fitörea marquisë s'a
„rostogolitü în o mare de romantică, din care abia
„ar puté eși, decumva n'ar audü în acestü momentü
„vöcea lui cher papa, carele începe o conversațiune
„în antișambrä cu servitoriulü Bertrand, a cărui obiectü
„sum pöte-că eu. Aha, adevëratü! Papa primosce în-
„sciințare, cum sum eu dispusă. — Voiesce să-și
„audă răspunsulü. Frumosü, sum pregätită. Fii să-
„nätösă miculü și blondinulü meu ängerașü, — salu-
„tă-mi iubita noastră Vienă, și nu-mi fantasa prea multü
„pentru altulü, tu entusiastă! Adio, — papa bate
„la ușa. —

Leonia.

Din această epistolă a pututü cunösce lectorulü,
mai bine ca din ori care altă descriere, caracterulü
rarü alü frumösei fetițe, careă salută în acestü mo-
mentü cu unü surisü fermecätörü pre contele, carele
intră la ea cu unü etui în mână.

Contele d'Aubusson-Ardaigne, pre carele îl cun-
öscütü din Praga înainte de asta cu mai multü de
20 de anü, ca vicomte de Bretilles, nu se shimbare
tare în acestü timpü. Fisionomia sa era cevași mai
galbină, përlü îi devenise puținü surü. De altcum
oferia elü și acuma aparința unui bărbatü mäiestosü,
de o tournură perfectă aristocratică, și dacă este ade-
vëratü, că consciința, acelu verme, ce röde în continuu,
nu lasă criminaluluiü nici o linisce, atunci contele a
trebitü să-și scie aseunde tare bine nelinisceä sa.

— Bună ziua, Leonia, ți se clă serutându pre
ficia sa în frunte.

— Bună ziua, tătucă, — răspuse tinera contesă.

— Uită, ce ți-am adusă.

Elă puse scătula în mâna fiicei sale, carea o des-
chise și privi aproape cu desinteresul cercicii cei scân-
teitori de brilliantu.

— Nu-să frumoși? — întreba elă.

— Ba da, suntă foarte eleganți și după gustulă
celă mai nou.

— Se pare însă, că nu-ți placă așa tare.

— Ba da — răspuse Leonia, închiidându sea-
tula și punându-o lângă sine pre ună tabouretă, dar
cu tôte aceste eu am de aceștia mai mulți, decâtă des-
tulă, apoi nu mă potă împacă cu aceea, că îmi aduci
ună atare joujou, toemai când vii se primesci răspun-
sulă meu. Acestă lucru se potrivește cu acela, când
unui copilă i se promită zacharicale, ca să se îndemne
la învățatū. Eu nu sum copilă, tătucă, și dacă mi-ași
fi propusă a ți dice „nu“, atunci de sigură de dragulă
acestoră briliante numai n'ași dice „da“.

Contele deveni perplesă, dar revenindă iute apucă
totă aceea cale de încurajare, pe care pășise Leonia
și ți dice:

— Ai dreptă. A fostă o greșelă din partea mea,
că am măsuratā cu măsură ordinară fiindă că seiu
încă de multă că Leonia mea întrece multă pre cele-
lalte dame din lumea modernă prin spirită și înțelep-
ciune. —

— O! acum te și lingusești încă!

— Nu. — Voiescū numai să-mi mărturisescū gre-
șala și să o coregū prin aceea, că fără a face digre-
siumi să revinū la scopulă presentărei mele aici, și
deci te întrebū în modă deschisū: Ce speranță are
domnulă de Argenteuil!

— Mai întâiu o întrebare din partea mea.

— Vorbesce, copila mea.

— I-ți este domnulă de Argenteuil în adevărū
amică?

Contele tresări.

— Da, — ți dice elă. — Dar pentru-ce însă această
întrebare?

— Eu credă, cher papa, că urmăresci ôre-care
plană la ministeriulă de rebelă, voiesci a căscigă ceva —
vre-ună postă de ambasadorū sēu alteeva de această
natură.

Contele surise.

— Leonia mea e o observătore cu multă mai
bună, — ți dice elă, — decâtă ca să faci vre-o încercare
de a-i ascunde recunoștința mea.

— Și-ți pôte ajută domnulă de Argenteuil la
ajungerea acestui scop?

— Multă, foarte multă, — ma chiar potă ți dice
„totulă atîrnă dela elă“.

— Și va face elă aceea, ce doresci, îndată ce
i voiu întinde eu mâna?

— Sigură, de sigură.

— Așadară, — ți dice Leonia seriosă sculându-se
și punându-și mâna în cea a tatălui sēu — așa dară
dispune preste această mână în favôrea bărbatului ace-
luia, pe carele mi-l'ai alesū.

Contete d'Aubusson o strînse însuflețitū la inimă.

— Leonie! Copilă dulce și scumpă! — jubilă
elă, — tu nu scit, ce bucurie îmi faci! Sum la ținta
tutororū dorințelorū mele. Cine se pôte ridică acum
în contra mea.

— Căpitanulă Stavinsky! — anunță Bertrand,
camerierulă.

(Va urmă.)

Susū pre ceriū. . .

*Susū pre ceriū lucește luna
Și cu rațele-i bălai
Lină adică
Și mângăiă
Floricelele pe plaiū.*

*Josū în grădina-ți frumôsă,
Ici în loculū teu plăcutū,
Făr' de frică
Frumușică
I-ți răpescū câte-ună sărutū.*

*Sum ferică, tu asemeni,
Căci aceea ce-amū doritū,
Puiculița
Mea L . . . ță
Iată 'n fine s'a-implinitū.*

*Luna trece pe-asa cale,
Noi ne serutămū mereu,
Luna-apune
După culme
Și eu totū la sinulū teu.*

I. L. H.

Corespondență.

De lângă Someșul rece, 18/9 1893.

Șintereagul — tractul Bceleanului în Solnoc-Doboca — și **petreckerile lui**. Șintereagulă este o comună cu preste 900 locuitori. Numărul Românilor cu 85 suflete circiter este mai mică ca acelora de altă lege și de altă limbă. Și era un timp, când străinii se mirau, cum de cuteză valachii a-și rădică aci chiar casă de rugăciune — biserică — după cum apare din un document aflat în această comună. Dar nici timpulă fizică, nici puținătatea științei mele nu-mi permită a face istoricul acestei comune, ajungă deci a constată pentru acum atâta, că era — nu de multă — ună timpă, când Românașii noștri de aci erau apröpe de abisulă peririi — fără școlă, fără nimic, pre când ceilalți erau și suntă cu biserică, cu școlă de stată de modelă. Bunulă D-deu s'a îndurată de acești ómenii și-au ridicată din sinulă loră o familiă precătă de nepretensivă, pe atătă de activă, zelósă și cu tragere de inimă, sinceră pentru némulă din care s'a născută. Sub povăță blândă și părintească a preoțiloră eșii din această familiă Românișii șintereganii și-au ridicată mai întâi școlă frumósă și chiar biserică parte de lemnă. Suntă multii în ȕilele nóstre, cari se laudă cu atâtea și atâtea merite pentru biserică și școlă română, precând noi bine scimă și vedemă, că nimică din acestea n'au, pentru că nu suntă în stare a le ținé, nici pe nivelulă acela pe care le-au ridicată aceia, pre a căroră pieptă zace acum glia rece. Într'ună locă uitată ca Șintereagulă, unde elementulă românescă este în minoritate, s'eracă și espusă apröpe peririi și stingerii, a susținé astăđi școlă în ordine și a prefăce biserică vechiă de lemnă îndosită în biserică de pétră mândră și frumósă, ca ună potiră de aură, vis-à-vis de biserică calvină, în mijloculă satulă, la locă cinstită, acesta este în adeveră meritulă cu laudă pomenită pe terenulă bisericescă și școlastică. Nu-i de lipsă să spună, căci tot șeiu, că acestă merită încoronéză familiă preotească *Făgărășiană* și respective asupra actualulăi protopopă *Michailă Făgărășiană*, carele cățr-va ani înainte de această a rădicată și în Teure — unde locuiesce — o biserică modelă de pétră. Patru aședeminte dumnezeescă s'au ridicată sub inmediate mână a preotulăi protopopă *Michailă Făgărășiană*, abstracție făcendă de celea din tractă — școlă, biserică în Teure, — școlă și biserică în Șintereagă. În ultima comună fiind-i muncă mai grea, mai consumătore de puteri materială, *părintele tractulăi*, protopopulă *Făgărășiană* — când puterile lui și a poporulăi scăpătată i-au fostă apröpe störse a făcută și densusulă apelă la acelă mijlocă, de care unii póte numai din buccie se folosescă și pentru care

ómenii pătimași ilă învidieză, căci cultă trebuie să fie mintea, ca se póta infränge patima, a făcută apelă dieu la arangiarea de câte o petrecere pre ană în Șintereagă, din a cărei venită să-și ajute școlă și să-și gate biserică, cu care acum se află în lucrare. Așa și în anulă acesta, fii sei, trei tineri academici, ună preotă, ună teologă și ună medicinistă, cu concursulă junimeii academice de pe valea Șieului, a Someșulăi și din jurulă Bceleanulăi au aranjată în Șintereagă o petrecere românescă. Ba bētrănulă tot-dēna sinceră cu sufletă și cu puteri tinere, când vorba este de scopuri sfinte, a făcută și ună apelă cătră On, Publică ca să ilă spriginescă în munca lui, care cu cătă se va îndură. În urma acestăi apelă și în urma petrecerii din 16 Augustă a. e. st. n. au incursă pentru biserică și școlă din Șinteregă ceva preste una sută florenți v. a. Speșele au fostă 30 fl. v. a. Suprasolviri au incursă dela Ilustritatea sa consilierulă regescă Haller Rezső 10 fl. v. a., d-lă Hirsch, proprietariulă Cornijescă din Șintereagă 5 fl. v. a., care cu ocasiunea petrecerii a dată gratisă și spacióșele chilii nou-edificate, și alții cu sume mai pucine. Atară de suma de mai susă s'a căpătată în urma apelulăi din Virégă și Mogoșă-mortă 20 fl. v. a., din Beudiu 11 fl. v. a., din Mintiu 5 fl. v. a. și din alte locuri mai puțină, cari sume tóte la timpulă loră se voră arētă separată, în mulțămiri publice. *Cari au mai colectată ori voră colectă suntă rugăți cătă de puțină a trimite la adresa M. O. Domnă protopopă, Michailă Făgărășiană, ori a curatorulăi raționante Vartolomeu Sigartău în Șinteregă, (Somkerék Sz. Dobokamegye) — căci lipsa e mare. — S'a făcută o rugare și la Majestatea Sa, dar' ministrulă a resolută negativă póte pentru-că rogarea a fostă făcută românescă.*

Incătă pentru rezultatulă morală ală petrecerii observă, că a întrecută tóte acceptările publiculăi participante. Joculă s'a începută ca de comună. La pausă 6 séu 8 tineri academici, sub conducerea vėtavulăi Iacobă Făgărășiană în costume naționale ca totă atăția lei, ca ingeri picați din ceriu în lumea profană, au esecutată spre plăcerea și în mijloculă aplauseloră publiculăi istoricele jocuri naționale, „Romanulă“ „Călușeriulă“ și „Bătuta“. Bravele nóstre dómne și d-șóre încă au fostă bine reprezentate în costumă națională. Rēu i-mi pare că nu le potă aminti cu prețióșele loră nume. Nime n'a strigată: „Hogy volt“, nici „egy esárdás“. Armonia frățescă, vioiciunea participantiloră, graiulă românescă împletită cu costumulă și jocurile naționale au formată o aparițiune, ce au umplută de satisfacție inima publiculăi și a poporulăi privitorii pela ferestri până la lacrămi. Multă a contribuită aci junimea nóstă academică, eșită mai cu sémă din gimnasiulă năsēudēnă celă atătă de ocărită mai cu sémă de unele limbăi pretinse românescă, cari au suptă veni-

nulă creșterii și a științei în așezăminte străine, unde pelângă alte meșteșuguri se învață și a tocmii ferestri à-la Clujă, Șimleu, Aradū, Turda. Oradea mare.

Totū cu acēsta ocașiune s'a făcutū începutul unei casse de păstrare și ajutorare a poporului la inițiativa protopopului Făgărășianū și a fiului seu Pompeiū, cu numele *Schintea*, care de o camdată va fi în Tēure, deregeată de bătrānul Făgărășianū. Prospec-tulū a fostū acoperitū de mai mulți participanți ai petrecerei cu subscrieri.

Indestulirea ōspetilorū și unū atare rezultatū moralū și materialū este o mândrā rēsplatā a ostenelei inițiatorilorū unorū lucruri atātū de salutarī.

Recomandāmū Șinterégulū ca locū de convenire și petreceri, dar îlū recomandāmū mai cu sēmā binevoitōrei partiniri a publicului nostru. Nu situația geografică a unui locū hotărăsece în progresū, ci factoriī și motoriī, și numai unde avemū motori escelenți, numai de acolo putemū asceptā ca filerilū publicului vērșatū cu profusiune se producā frupte escelente.

Primiți d-le Redactorū espresiunea devotamentului, ce Vi-lū păstrézā

Unū românū.

Diverse.

Sciri literari. D-lū *Theochar Alexi*, cunoscutulū nostru scriitorū beletristicū, a scosū de sub tipariū unū romanū intitulatū „*Strada Carmen Sylva*“ unū volumū de 294 pagini 8°, care descrie vieța unui funcționariū de bancă, urmāritū de sōrte și de nescie unelte mārșave ale sōrței celei ōrbe, până-cānd la cele din urmā se rēsplātescū tōte dupā meritū. Prețulū 50 cr. — Totū d-sa a mai scosū de sub tipariū, snb titlulū „*Biblioteca de teatru*“ o comedie într'unū actū, intitulatā „*Casieriulū*“ cu prețulū de 14 cr., și a începutū a publicā în traducere romānescā cunoscutele povești *o mie și una de nopti*. Aceste povești vorū eși în fasciōre, fie-care va fi ornatā cāte cu o ilustrațiune frumōsā și artisticā și va costā numai 5 cr. Fasciōra ce o amū primitū cuprinde povestea: „*Regina Ghiulnare și fiu-seu Beder*“. — D-lū *George Simu* a publicatū la Gherla o broșurā intitulatā: „*Cartea ilustratā*“, pentru copii și copile, cu ilustrațiuni. — D-lū *Ioanū Popū Reteganulū* a scosū la luminā o istorie în versuri: „*Leonatū celū tinērū*“. — D-lū *George Cātānā* a începutū sē publice „*Poveștile Bānatulū*“ eulose din gura poporului bānāțenū. — D-lū *A. Boca, Velcherēmulū* a scosū de sub tipariū: „*Dialogulū țiganulū cu Sān-Petru la pōrta Raiulū*“, glume și petreceri. — *Cartea ilustratā costézā*

25 cr., *Leonatū celū tinērū* 12 cr., *Poveștile Bānatulū tomulū primū* 30 cr. *Dialogulū țiganulū* 25 cr. și se potū procurā dela tipografia *Aurora* din Gherla. — D-lū *Dr. Petru Barbu*, redactorulū revistei „*Fōia diecesanā*“ din Caransebeșū a publicatū „*Catechismulū religiūnei ortodoxe rāsāritene*“, pentru șcōlele poporali, admisū ca manualū de propunerī până acuma de ven. consistoriū diecesanū din Aradū. Prețulū 20 cr. — *Revistā occidentalā-orientalā*. Foile unguresei seriu, cā sub titlulū acēsta va apārē la începutulū lui Octobree a. e. o revistā lunarā, anume: în Budapeșta (ungurese) în Bucuresei (romānesce), în Berlin și Lipsca (nemșese și în Londra (englezesce). Scopulū revistei va fi a face cunoscute productele literare și operile culturale ale popōrelorū amintite și prin tractarea obiectivā a referințelorū și actelorū publice a contrabalansā scirile false rēspondite cu rea voință despre aceste state și popōrā

Pensionatū românū de fete în Cernăuți.

Dōmna *Aurelia Pipoșū n. Roșescu*, vēduva reposatului directorū alū „*Gazetei Bucovinei*“ cu 3/15 Septembrie va deschide în Cernăuți unū pensionatū românū de fete. Instrucțiunea se va face în limba romānā, dar prelāngā acēsta se va propune și limba germānā și francesā.

Procesulū Replicei. La 30 Augustū s'a pertractatū la tribunalulū cu jurațiī din Clusiū procesulū intentatū d-lorū *Dr. Aurelū Popovici*, *Eugenū Brote*, și *Nicolau Romanū*, pentru publicarea și rēspondirea Replicei tinerimei romāne studiōse. La pertractare s'a prezentatū numai d-niī *Popoviciū* și *Romanū*, cāci d-lū *Brote* își cautā de sānātate în Elveția. D-lū *Popovici* întorcēndu-se din Romānia, spre a se prezentā la pertractare, a fostū arestatū și adusū la Clujū cu gendarmii, pentru motivulū cā s'a depārtatū din Sibiiū. Apārātorulū d-lui *Popovici* a fostū d-lū *Dr. Ștefanū Petroviciū*, avocatū din Lugoșū, alū d-lui *Romanū*, d-lū avocatū slovacū, *Paulū Mudronū*. Verdictulū s'a pronunțatū adōua și la amēdāși. D-lū *Popoviciū* a fostū condamnatū la *patru ani* de închisōre de statū și 500 fl. amendā, d-lū *Romanū* la închisōre de *unū anū* și amendā de 200 fl. Acusațiī au însinuatū cerere de nulitate. Procurorulū a fostū mulțamitū. D-lū *Popovici* a fostū lāsatū liberū cu garanță de 5000 fl. Romāniī au întimpinatū pe acusațiī ieșindū din salā cu Sā trāescā „*Consōrta d-lui Popovici* a esclamatū: „*Nu ve temeți, Dumneșeu este cu Romāniī!*“

Distincțiunea unui soldatū românū. Sergentulū *Dumitru Vichi* din regimentulū 63 staționatū în Bistrița, Duminecā, în 10 Septembrie n. e., a fostū decoratū cu cruceā de argintū cu corōnā pentru servițiulū seu de 30 de ani. Festivitatea s'a ținutū în curtea casarmei celei mari din locū în fața corpului ofi-

cerescă și aloră trei companii de miliție îmbrăcați cu toții în paradă. Colonelul Fedra în o vorbire rostită în limba germană, apoi simpaticul căpitanu N. Marinu în una rostită în limba română arătându în termeni însuflețitori meritele bravului sergentu Viehi, pentru caru Maiestatea Sa Împăratul s'a înduratu prea grațiosu a-i conferi crucea pentru servițu, învitară pre cei de față ca la adresa prea bunului nostru Monarchu să strige unu întreitū „Se trăească“. La urmă miliția de față în sunetula muzicci militare a defilatū inaintea decoratului.

Nouă cale ferată. Ministrul de comunicațione a concesu a se edifică o nouă liniă ferată dela Bistrițā la Bârgău. Edificarea se va incepe în érna acésta și se va terminā la tómnā viitoare.

Arta de a trăi 100 de ani. Doctorul Javal s'a îndelefcicitu cu o anchetă asupra artei de a trăi o sută de ani. Astfel elu a adresatu unū micū cestionarū tuturorū centenarilorū cunoscuți, întrebându'i asupra feliului lorū de a viețui. D-rulū Javal a primitū vr'o 50 de răspunsuri, carī se potū resumā astfel: Nutrimentu simplu și abundantū; alimentație vegetală, adecă compusă mai multū din legume. Cea mai mare parte din centenari n'au întrebuintatū mai de locu rachiu; din potrivă mulți dintre ei beau vinū la masă. Vestminte calde și nu fuméză. Lucru curiosū? Mulți din acești bătrāni iubescū dulcețurile și mai alesū zaharulū. În fine interesanți declarā unanimū, că ei au evitatū cu îngrijire emoționile de orī-ce felū.

Oțetulū în holeră. Hachimodo și Babeșū au constatātū, că oțetulū ucide repede baccilulū virgulū alū holerei. După 15 minute celū multū pierē în oțetū. — Dēcā se saturéză oțetulū cu culturī bune și isolente de baccilulū holerei, după 45 minute acestū oțetū pôte fi inoculatū la animale fără nicī o primejdie. Oțetulū întrebuintatū de autori, a conținutū 2—3 la sută acidū aceticū. Aceste cesperiențe suntū de o mare însēm-nătate și putemū trage mari folóse din ele.

Profesorū nou. Il. Sa episcopulū din Gherla a denunțatū la institutulū preparandialū din Gherla de nou profesorū pe colaboratorulū revistei nóstre, d-lū Ioanū L. Hosszu, teologū absolutu de universitate din Budapesta.

Î-i dorimū succesū!

Hymenū. Domnulū *Aureliu Olteanū* și d-șóra *Hortensia Radu*, și-au serbatū cununia lorū în 5 Septembrie n. e. în biserica gr. cath. din Jurca.

Necrologū. *Ioanū Jarda* directorū a școlei fundamentale normale din Năsēudū, presedintele reuniunei inv. „Mariana“, membru în comisiunea administratóre de fondurile școlare centrale și de stipendie din fostulū districtū alū Năsēudului, secretariū a administrației

fondurilorū școlare confesionale districtuali, secretariū a reuniunei de împrumutū și păstrare „Aurora“ din Năsēuda etc., — după o viață plină de activitate lovitū de unū morbu repentinū de câteva minute și-a datū nobilulū sēu sufletū în mâinile Creatoriului Vineri în 8 Septembrie st. n. 1893 la 11 óre séra în alū 46-lea anū alū etății și alū 20-lea anū a fericitei sale căsătorii. Cu inima frântă de durere îlū deplāngū: *Elena Jarda* ca soțią; *Maria* mar. *Scridonū*, *Danila*, *Ioanū* și *Stefanū* ca fi; *Dr. Leonū Scridonū*, ca ginere. — Osămintele scumpului dectatū s'au astrucatu după ritulū bisericeii gr. cat. Duminecă în 10 Septembrie st. n. 1893 la 3 óre p. m. în cimiteriulū gr. cat. din Năsēuda. Fi-i țerina ușorā și memoria eternā!

Gâcitură de șacū

de A. P.

Sē pôte deslegā după scrițura cabului.

ritū.	tă	culū	mi-	tre	tēi	sub	o-
Re-	vē-	să-	bi-	fo-	tuncī	-a	mă
Sē	lorū	ne	cutū	spre	sdro-	chī	și
am	di-	pulū	ni-	A-	ân-	ni-	mi-
celū	iu-	ți-	pu-	chi-	i-	prītū	Când
cân-	mai	ma	ln-	tāiū	tē ?	ma	i-
mea :	dul-	bescī	se-	ne-	I-	bai	o-
ai	da-i	Spu-	ce	tre-	au	mi	ni-

Țimpū de deslegare până în 1 (13) Octomvre 1893.

Intre gâcitori se va sorți o carte.

POSTA REDACȚIUNEL.

D-lorū B. și V. Ne întrebați, cum s'a potutū petrece în Bistrițā la școlā conf. rom. gr. cat. unū asemenea scandalū? Ne ertați d-lorū, că nu Vē putemū satisfice dorinței, deoarece nu voimū a ajunge în poziția, de a suferi fără motiv neplăceile unei nōue dșmānii de șese ani. Ne-amū saturatū de asemenea lucruri, cu atât mai vērtoșū, că paguba avutā nu ni-se pôte recompensā în veci. Ceea-ce Vē putemū spune e: O persoanā din corpulū didacticii dela școlā nōstrā, pentru că a voitū a-și valorā o pretensiune, recunoscutā altmintre de justū din partea tuturorū, a fostū firitā de câteva orī de haiducii poliției la casa magistratului spre rușinea nōstrā și mirarea și compătimirēa strēmilorū. Cum a ajunsū lucrulū nōstrū până acolo și de când este poliția autoritate școlasticā gr. cath., nu scimū.

Nota culegătorului. Atātā se mai pôte spune, că discordia și învrāsbirea la acésta școlā de vr'o căți-va ani încóce e la ordinea zilei. Insuflețirea pentru ridicarea și înflorirea ei a adormitū. Întrebāmū decī, unde suntū cei ce au datoría a se îngriji de ea și ce facū pentru delăturarea neînțelegerilor?? Până când totū așa și nu mai bine??